

NORSKE SETNINGER

Ordene i en setning har forskjellige funksjoner. Vi snakker om *verb*, *subjekt*, *objekt* og *adverbial*. Her er et eksempel: Anne leser ei bok i dag.

Hva gjør Anne? Hun <i> Leser </i> .	Leser = verb
Hvem leser? <i> Anne </i> leser.	Anne = subjekt
Hva leser Anne? <i> Ei </i> bok.	Ei bok = objekt
Når leser Anne? <i> I </i> dag.	I dag = adverbial

Vi kan kalle verb, subjekt, objekt og adverbial *elementer* i en setning. Et element og et ord er ikke det samme. Objektet «ei bok» er for eksempel to ord, men bare ett element.

Nå kan vi se hvordan vi plasserer elementene i en norsk setning. Her er fem viktige regler for strukturen i norske setninger.

1. Setningen *må* ha et verb og et subjekt

På norsk kan vi aldri droppe verbet i en setning. heller ikke verbet *å være*:

Jeg *er* norsk.
Det *er* en mann.
Mannen *er* ung.

I mange språk varierer verbets form med subjektet. Da kan vi se på verbet hvem som gjør noe. For eksempel betyr «*hablo*» på spansk «jeg snakker», men «*hablas*» betyr «du snakker». Derfor kan de droppe «jeg» og «du» på spansk. På norsk har verbet samme form for alle personer. Derfor må vi alltid spesifisere subjektet på norsk.

Han kommer fra Norge.
Nå bor *han* i Oslo.

2. Verbet er element nummer 2

Verbet må være element nummer 2 i en norsk helsetning.

Han *snakker* norsk nå.
Nå *snakker* han norsk.
Tom og Lisa *snakker* norsk nå.

I eksempel 3 over er «Tom og Lisa» et komplekst subjekt: Hvem snakker norsk? Tom og Lisa. Det er tre ord, men bare ett element. Så kommer verbet. Det er element 2.

3. Subjektet er element nummer 1 eller 3

Setningen starter ikke alltid med subjektet. Da kommer subjektet etter verbet. Subjektet splitter verbene når det er to verb og subjektet ikke er først.

Han snakker norsk nå.
 Nå snakker *han* norsk.
Han kan snakke norsk nå.
 Nå kan *han* snakke norsk.

4. Negasjonen «ikke» kommer etter verbet

Negasjonen «ikke» kommer etter verbet på norsk. Negasjonen splitter verbene når det er to verb.

Han snakker *ikke* norsk.
 Nå snakker han *ikke* norsk.
 Han kan *ikke* snakke norsk.
 Nå kan han *ikke* snakke norsk.

I eksempel 2 og 4 kommer negasjonen etter subjektet fordi subjektet må være element 1 eller 3. Noen ganger kommer «ikke» foran subjektet. Du kan lese om det i dokumentet [Tunge og lette subjekt og objekt](#).

Noen adverb er i samme posisjon som «ikke». Vi kaller dem *setningsadverb*. Du kan lese mer om dem i dokumentet [Setningsadverb](#).

5. Adverbial er først eller sist

Adverbial sier når, hvor, hvordan eller hvorfor noen gjør noe. De står først eller sist i setningen.

Sola skinner i Oslo *nå*.
Nå skinner sola i Oslo.
I Oslo sinner sola nå.

Vi kan bare ha ett adverbial først i setningen fordi verbet må være element 2.

Plass kommer vanligvis foran tid i setningen, som i eksempel 1 over.

Kombinere setninger

Vi kan kombinere helsetninger med konjunksjoner, for eksempel «men» og «og». Konjunksjonen er alltid element 0. Det betyr at vi element 1 kommer *etter* konjunksjonen.

1   2

Han er norsk, og jeg er norsk.

1   2   3

Han kommer fra England, men nå bor han ikke i England.

Spørsmål

Spørreord (hva, hvem, hvordan...) er element 1. Verbet kommer direkte etter spørreordet.

Hvor bor du?

Ja/nei-spørsmål starter med verbet. Subjektet kommer direkte etterpå.

Bor du her?

Bor han ikke i Oslo?

Sammendrag

Subjekt Adverbial Spørreord	Verb	Subjekt	Setnings- adverb*	Verb	Objekt Til hvem? Hva?		Adverbial Hvor? Når?	
Han	vil		ikke	gi	henne	en gave	på kafeen	i kveld.
I kveld	vil	han	ikke	gi	henne	en gave	på kafeen.	
På kafeen	vil	han	ikke	gi	henne	en gave		i kveld.
Han	har			gitt	henne	en gave		i kveld.
	Vil	han	ikke	gi	henne	en gave	på kafeen	i kveld?
Hvorfor	vil	han	ikke	gi	henne	en gave	på kafeen	i kveld?

* Noen vanlige setningsadverb: *ikke, også, alltid, aldri, kanskje, gjerne, heller ikke, ofte, dessverre, snart, heldigvis*